

Social- och hälsovårdsministeriet
PB 33
00023 Statsrådet
kirjaamo@stm.fi

Ärende Begäran om utlåtande om komplettering (certifiering) av regeringens proposition med förslag till lag om produktion av social- och hälsotjänster, STM057:00/2016, 06.03.2017

SAMS – Samarbetsförbundet kring funktionshinder rf (SAMS) tackar för möjligheten att ge utlåtande beträffande lagen om produktion av social- och hälsotjänster. SAMS består av fem medlemsförbund vilka är Finlands Svenska Handikappförbund rf, Förbundet De Utvecklingsstördas Väl rf, Psykosociala Förbundet rf, Svenska hörselförbundet rf och Förbundet Finlands Svenska Synskadade rf. Vi tillsammans representerar cirka 45 000 personer med funktionsnedsättningar i Svenskfinland.

Inledning Vi instämmer att det finns ett behov av lagstiftning för att trygga social- och hälsovårdens klienter god service, vård och jämlikhet. Med hjälp av den föreslagna producentlagen bör man därför sträva efter att trygga klienters och patienters säkerhet och god service samt främja samarbetet mellan landskap och producenter.

Fokus i lagen bör ligga på de åtgärder som tryggar jämlikheten också för utsatta personer och personer tillhörande minoriteter såsom den svenskspråkiga befolkningen i Finland. Det måste finnas en konkret möjlighet för svenskspråkiga personer att få social- och hälsovårdstjänster på sitt eget språk, och detta kunde man trygga genom att sätta vissa krav med tanke på svenska språket. Dessutom konstaterar vi att det finns vissa brister i förslaget med tanke på personlig assistans och dess arbetsgivarmodell.

Anmärkningar: Svenska språket som en kvalitetsfaktor

I detaljmotiveringen behöver förtydligas att tjänsterna under alla omständigheter måste uppfylla grundlagsskyddade grundrättigheter avseende språk och delaktighet. Lagens 8 § innehåller bestämmelser om kvalitet och de så kallade kvalitetsfaktorerna, och svenska språket kunde vara en kvalitetsfaktor. Det är sant att systemet redan innehåller verktyg för att trygga lagenligheten, och sådana verktyg är bland annat förhandsgranskning, certifiering och övervakning överhuvudtaget. Vi anser ändå att dessa verktyg inte är tillräckliga i förhållande till tillgodoseendet av språkliga rättigheter.

Ett konkret exempel på utmaningar som hänför sig till tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna via förhandsgranskningen är att förhandsgranskningen utförs endast en gång. Detta betyder att brister berörande t.ex. personalens språkkunskaper kan finnas efter förhandsgranskningen.

Tillgodoseendet av de språkliga rättigheterna kan eventuellt tryggas mera effektivt genom att utnyttja certifieringen. Vi påpekar ändå att vissa svårigheter måste tas i beaktande. Man bör lägga märke till övervakning och kontroll som utgör en grund för systemet som består av tjänstproducenter, och det ska reserveras tillräckliga resurser för förverkligandet av detta. För att kunna trygga jämlikheten - i detta sammanhang de svenskspråkiga personernas rätt att få social- och hälsovårdstjänster på sitt eget språk – ska det allmänna se till att det ska finnas en låg tröskel för åtgärder som hänför sig till övervakning och kontroll av tjänstproducenter.

Anmärkningar: Behörighetskrav för personliga assistenter bör inte införas

Vi konstaterar ännu att personlig assistans som tjänst kan hamna i en svår situation om förutsättningar för att arbeta som personlig assistent regleras på lagens nivå. I och med lagens 7 § kunde det eventuellt sättas vissa behörighetskrav för personliga assistenter, vilket försvårar och belastar den nuvarande svåra situationen ännu mera. Vi påpekar att det redan nu är svårt att hitta och anställa personliga assistenter, och detta skulle göra rekryteringen ännu svårare.

Anmärkningar: Personlig assistansens arbetsgivarmodell bör lämnas utanför lagens tillämpningsområde

Det måste förtydligas i lagförslaget om personer som är arbetsgivare enligt den personliga assistansens arbetsgivarmodell tillhör lagens tillämpningsområde. Närståendevårdare har en liknande ställning med tanke på relationen mellan den hjälpbehövande och den assisterande personen, och närståendevården har lämnats utanför lagens tillämpningsområde. Med tanke på arbetsgivarnas rättsskydd anser vi att det är viktigt att inte öka deras skyldigheter genom att tillämpa lagen på dessa personer.

Avslutning SAMS önskar att det ovan anförda tas i beaktande i beredningen. SAMS hänvisar i övrigt till Handikappforums utlåtande om lagen och delar den bedömning som det gjort.

Helsingfors den 27.3.2017

Nina af Hällström
Verksamhetsledare

Sakkunnig: Kirsi-Maria Malmund, jur.mag.
Juridiskt ombud, sakkunnighetsjurist